

Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási
Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás

Megvalósítható és fenntartható üzemeltetési koncepció

**A 2015. október 8-án elfogadott
üzemeltetési koncepciót módosító javaslat**

2016.

A DAREH projekt működtetésére vonatkozó **konceptió és díjpolitika** 2015. októberi **elfogadása óta jelentős változás történt** a Magyarországi hulladékgazdálkodási rendszerben.

Létrejött az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (NHKV Zrt.) amely a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásokat (közszolgáltatás) is hivatott koordinálni, valamint **elfogadásra került az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Terv (OHKT)**, mely többek között meghatározza a közszolgáltatás ellátásának optimális területi lehatárolását, valamint az adott területen minimálisan ellátandó közszolgáltatási feladatokat.

A projektet érintő **legjelentősebb változás hogy 2016. április 1-től a lakosság már nem közvetlenül a közszolgáltatást elvégző vállalkozásnak fizeti a szemét díjat**, hanem ezen koordináló szervezetnek, aki az elvégzett szolgáltatások mennyisége (pl hány alkalommal van zöldhulladék gyűjtés) és az OHKT-ban előírt minősége alapján (válogatják-e a hulladékot lerakás előtt) fizeti a szolgáltatási díjat a közszolgáltató részére.

Azon túl, hogy az **októberben elfogadott konceptió és díjpolitika a fenntarthatóság szempontjából súlyos aggályokra adott okot**, a jogszabályi környezet változása miatt is indokolt az üzemeltetési konceptió megvalósíthatóságának átgondolása.

A hulladékgyűjtési szolgáltatások meghatározása:

2016. április 1-től tehát a **hulladék gazdálkodás bevételeinek növelésére** csak **abban az esetben** van lehetőség, **ha** a közszolgáltatás az OHKT-ban minimálisan előírton felüli **többletvállalást, magasabb színvonalú szolgáltatást tartalmaz**. Ezért meg kell határozni azokat a hulladékgyűjtési szolgáltatásokat, melyeket a teljes DAREH területen meg kell valósítani.

- vegyes hulladék gyűjtése a jogszabály szerinti gyakorissággal;
- zöld hulladék gyűjtése az OHKT-t túlteljesítő, vagy amennyiben a helyi rendelet szigorúbb annak megfelelő gyakorissággal;
- házhoz menő szelektív hulladék gyűjtés üzemeltetése;
- házhoz menő lom hulladék gyűjtésüzemeltetése
- vegyes hulladék beszállítása a válogató műbe;
- lom hulladék beszállítása a lerakóba;
- zöldhulladékok OHKT-nak megfelelő előkezelése és hasznosítása;
- szelektív hulladékok OHKT-nak megfelelő előkezelése és hasznosítása.

Ezen szolgáltatások elvégzésével az NHKV Zrt-től kapott díjak maximalizálhatók.

Az eredményes működés érdekében szükséges, hogy ott ahol a jelenlegi rendeletek nem tartalmazzák teljes körűen a fenti szolgáltatásokat az önkormányzatok módosítsák (egészítsék ki) a helyi rendeleteiket. Ez sem az önkormányzatoknak sem a lakosságnak nem jelent többlet kiadást, mert a szolgáltatók ezen esetleges többletköltségük fedezetét az NHKV Zrt-től kapják meg.

A javasolt működési modell

A fenntartható működtetés alapfeltétele **központi hulladékgazdálkodási közszolgáltató működése, (aminek a DAREH Bázis Zrt. megalakítása az első lépése volt)**, mivel az NHKV Zrt. a szolgáltatási díj számításakor többek között figyelembe veszi az ellátott lakosság számot, és pozitív szorzóval jutalmazza a több lakost kiszolgáló szolgáltatókat.

A DAREH területén az elvárt színvonalú **szolgáltatás várhatóan csak a jelenlegi közszolgáltatók bevonásával biztosítható**, mivel a KEHOP pályázaton elnyert 35 db kukásautó csak a szelektív gyűjtésre használható, így a vegyes hulladék gyűjtéséhez szükség van a jelenlegi szolgáltatók kapacitására is.

Nincs szükség azonban a DAREH Bázis Zrt. és a tényleges szolgáltatást alvállalkozásban végző szolgáltatók/alvállalkozók közé beiktatandó társaságra (lásd: 2016 áprilisában megjelent közbeszerzési kiírások)!

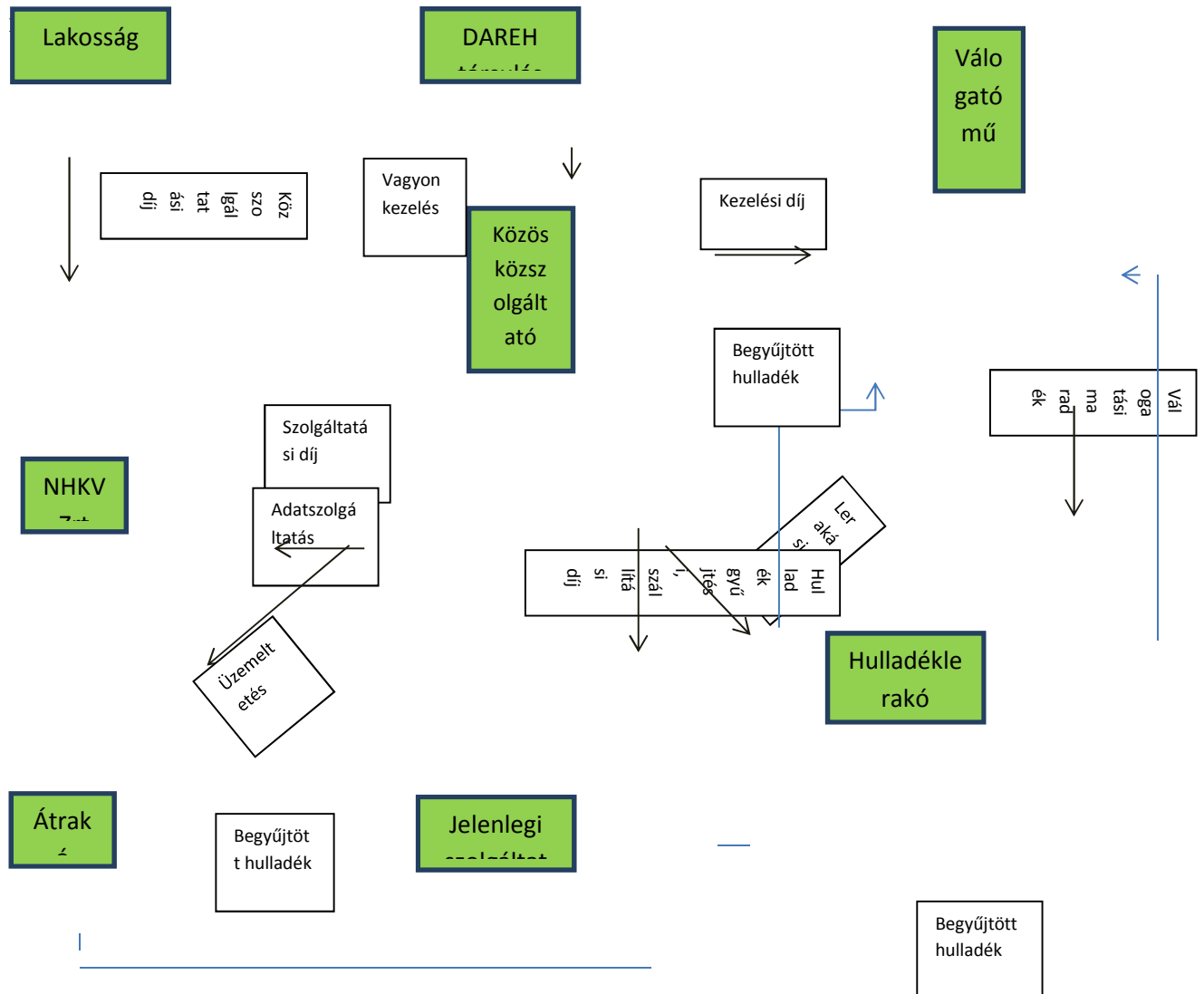
A rendszer sikeres és hatékony működtetésének biztosítása érdekében várhatóan támaszkodni kell a rendszerben jelenleg is dolgozó helyi vállalkozásokra, többnyire önkormányzati tulajdonú közszolgáltatókra.

Uniós elvárás is a meglévő eszközöknek a kialakításra kerülő új rendszerbe történő integrációja.

A javaslat működési modellje lényegében megegyezik a 2015. október 8-án elfogadott működési modellel:

- Egységes, a teljes rendszert átfogó, **önkormányzati tulajdonban** lévő közszolgáltató (DAREH Bázis Zrt). létrehozása, mely kijelölhető a közszolgáltatási feladatok ellátására.
- A DAREH Bázis Zrt. kapja meg a társulási vagyont vagyonkezelésre.
- A DAREH Bázis Zrt. a szükséges eljárást lefolytatva hulladék begyűjtésre, hulladékudvar-, hulladékválogató üzemeltetésre kiválasztja az üzemeltetőket (a megépült átrakó állomásokat a DAREH Bázis Zrt üzemelteti).
- A jelenlegi közszolgáltatók az üzemeltetésben vesznek részt (sikeres közbeszerzés után)
- A lakossági hulladékgyűjtés bevételei azonban nem a DAREH Bázis Zrt-hez folynak be, hanem az NHKV Zrt-hez, aki szolgáltatási díjat fizet a DAREH Bázis Zrt. részére.

A jelenleg kialakult gyakorlatból tanulva, javasolt, hogy a DAREH Bázis Zrt. tulajdonosa a tag önkormányzatok legyenek a társulás helyet, mert így az önkormányzatok számára a tulajdonosi státusznak köszönhetően, biztosítható a közvetlen kontrol a DAREH bázis Zrt-ben.

Az üzemeltetés

A hulladék begyűjtést, hulladékudvar-, hulladékválogató **üzemeltetést végző szolgáltatókat a DAREH Bázis Zrt. a Kbt. előírásainak figyelembe vételével választja ki.** A pályázatát célszerű egy eljárás keretében elvégezni ahol biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a gyűjtést végző szolgáltatók, a hulladékválogató és a hulladéklerakó üzemeltetője igény esetén egy konzorciumot alkotva tehessen ajánlatot. A konzorciális ajánlattétel lehetősége biztosítja a szükséges feladatok 100 %-os lefedettségét.

Az átrakók üzemeltetése az átrakók és a kezelőművek közötti szállítási feladatok a DAREH BÁZIS Zrt. saját üzemeltetésében ellátandó feladat. Ezáltal kerülhető el üres ernyőszervezet létrejötte, ami Brüsszel felé nehezen igazolható.

A begyűjtést végző szolgáltatók nem fizetnek a válogató műnek a beszállított hulladékok után, a válogatási díjat is a DAREH BÁZIS Zrt. rendezi.

A szolgáltatási díj elszámolást az NHKV ZRt-vel a DAREH Bázis Zrt. végzi, aki díjat fizet minden szolgáltatónak.

A kiválasztott szolgáltatókhoz kerülnek a beszerzésre került gyűjtőjárművek, a hulladékudvarok, az ahhoz kapcsolódó edényzetek és a válogatóművi berendezések. A **szolgáltatók feladata** a hulladékgazdálkodási eszközök és létesítmények **működtetése, javítása, állapotmegőrző karbantartása.**

Az eszközök pótlását, felújítását, a vonatkozó szerződéses megállapodás szerint a társulás finanszírozza a beszedett eszközhasználati díjból

A projektben létrejövő eszközök közül a **lakosság számára térítésmentesen kerül átadásra a szelektív hulladékgyűjtő edényzet, valamint a zöld hulladék házi komposztálására alkalmazható edényzet.**

A jelenlegi közszolgáltatók 2015-ös költség szintjéből kiindulva a rendszer működése fenntartható! (részletesebb számításokat lásd később)

Szolgáltatói területek, gyűjtőkörzetek

A javaslat szerint a DAREH területén a **hulladékok gyűjtését várhatóan ugyanaz a szolgáltató végezné el, mint aki eddig (a jelenlegi közszolgáltatók egy meghatározó csoportja jelezte, hogy konzorciumban kívánnak részt venni a tervezett közbeszerzésen),** ezért a szolgáltatói területeket nem kell módosítani, ugyanis a jelenlegi szolgáltatók, a hulladékok gyűjtését és szállítását jelenleg is elvégzik.

Azon települések esetében melyeken jelenleg kijelölt közszolgáltató végzi a hulladék begyűjtését és az nem kíván részt venni a konzorciumban, a szolgáltatást a konzorcium (tagjai közül) biztosítja.

A 2015. október 8-án elfogadott koncepció a gyűjtési körzeteket a szállítási távolságok, a szállítási távolságokat a gyűjtési pont és az átrakó távolsága továbbá az átrakott hulladék és a válogató mű távolsága alapján határozta meg. Ezen metódussal **kialakított átrakóállomási körzetek¹ megfelelő alapot képeznek a további finomhangoláshoz,** melyet a gyűjtést ténylegesen végző szolgáltatóknak kell elvégezni.

A gyűjtést végző **szolgáltatók, a begyűjtött hulladékot, vagy az átrakóállomásokra fogják szállítani,** vagy (ha a válogatóműbe történő szállítás kisebb költséggel jár, mint az átrakóállomásokra történő beszállítás akkor közvetlenül) a válogatóműbe fogják szállítani.

Az átrakói körzetek a következők:

¹ A kiinduláskori átrakóállomási körzetek részletes ismertetése a korábbi anyagokban megtalálható

- Projekt keretében megépült átrakóállomások: Szeghalom, Orosháza, Szentes, Makó
- Meglévő átrakóállomás: Gyula
- A közvetlen válogatóművi beszállítás: Békéscsaba

A PROJEKT GAZDASÁGI KERETEI

A bevételi oldal vizsgálata

A hulladékgazdálkodás jogi környezetében bekövetkező változások miatt, 2016. április 1-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatások elvégzéséért megkapható bevételeket a közszolgáltatók már nem közvetlenül a lakosságtól, hanem az NHKV Zrt-től kapják.

Az NHKV Zrt az elvégzett hulladékgyűjtési, szállítási, kezelési és hasznosítási tevékenységek mennyisége és minősége alapján fizet begyűjtői díjat közszolgáltatók részére. A működési modell kialakítása az NHKV Zrt-vel egyeztetett módon történt, mely alapján:

- Közszolgáltatás keretében végzett szolgáltatás: 849.336.440 liter
- Bevételek az NHKV Zrt-től 3.680.415.570 Ft

A számításokat a jelenlegi szolgáltatók adatai alapján végeztük el. A lakosságtól begyűjtött hulladék liter mennyisége a korábbi számításban és a szolgáltatóktól kapott adatok szerint azonos szinten van.

A 2015. október 8-án elfogadott koncepcióban számolni kellett a lakossági nem fizetéssel melynek aránya akár a 20%-ot is meghaladhatja, továbbá kötve voltak a jelenleg is aktuális hulladékgazdálkodási díjakhoz. **Az NHKV Zrt belépésével a rendszerbe a lakossági nem fizetést már nem a közszolgáltatóknak kell kezelni** illetve az NHKV Zrt-től kapható díj is csak az elvégzett hulladékgazdálkodási szolgáltatásoktól függ.

A korábbi modellben külön soron szerepelt a válogató mű által **kiválogatott haszonanyagok értékesítési bevétele**, amely az NHKV Zrt. megjelenésével, **elkerült a közszolgáltatótól.**

A DAREH Bázis Zrt. a válogatási tevékenység ellentételezéséért úgynevezett növelő tételre jogosult az NHKV Zrt-től.

A költség oldal vizsgálata

A 2015. október 8-án elfogadott koncepcióban **eszközhasználati díj meghatározására a CBA-ban is szereplő évi 360 MFt került elfogadásra**, mely összeg lett a javaslat során is figyelembe véve.

A koncepció a válogatómű hagyományos, üzemeltetésével számolt, és nem számolt az azóta **megjelent a vegyes hulladék szerves összetevőit hasznosítani tudó (német szabadalmon alapuló) eljárásokkal.**

Ezen technológiák használata lényegesen **csökkentik** a lerakási mennyiséget és így a lerakási **költségeket (mintegy 320 millió Ft/év)**, és egyidejűleg a hasznosítási arány növelésén keresztül az NHKV Zrt. által fizetendő **díjat is növelik (mintegy 300 millió forint/év).**

A projekt bevétel és költségoldalának összevetése

A projekt üzemeltetése kapcsán felmerülő bevételek és költségek alábbi táblázatban találhatók:

Megnevezés	Ft
Új közszolgáltató litere	849 336 440
Bevételek az NHKV-tól	3 680 415 570

Költségek	
Begyűjtés költsége	1 269 572 936
Lerakott tonna	32 398
Lerakó költsége (új lerakási díjjal)	700 366 400
Válogató költsége	840 000 000
Új Átrakó állomások üzemelési költsége (a 4 db egyben)	200 000 000
Biztosítások, útdíjak, stb:	100 000 000
Egyéb költségek (DAREH bázis zrt üzemelési költségei, humán költség, vezető tisztségviselők, NHKV adatszolgáltatás, környezetvédelmi és egyéb engedélyeztetések, stb.)	200 000 000
Eszközhasználati díj válogatóra	200 000 000
Eszközhasználati díj egyéb eszközök (autók, kukák, stb)	159 900 000
Költségek összesen	3 669 839 336
Egyenleg	10 576 234

A számítások a 7 közszolgáltató adatai alapján velük és az NHKV szakembereivel történt egyeztetések eredményét tartalmazzák!

A működési modell alapfeltevései:

1. minden jelenlegi közszolgáltató továbbra is ellátja a jelenlegi területén a gyűjtés és szállítás feladatát.
2. a szolgáltatóknak fizetendő díj megegyezik a jelenlegi (2015) költségek csökkentve a lerakás jelenlegi költségeivel.
3. mindenki használja a DAREH eszközeit, és az esetlegesen kimaradó közszolgáltatók is fizetnek a szolgáltatásokért.
4. a csak önkormányzati döntésekkel befolyásolható (nekik költséget nem jelentő) árbevétel növelést célzó döntéseket (pl. házhoz-menő lomtalanítás, zöldhulladék gyűjtési szám stb.) az önkormányzatok meghozzák.
5. A faktorok számítása az miniszteri rendeleten alapszik és NHKV ZRt. 2016.08.04-én megtartott közszolgáltatói konzultáción elhangzottak figyelembe vételével történt.
6. A DAREH projekt keretében 35 db új kukásautó került beszerzésére, melyek kiosztásra fognak kerülni a közbeszerzésen kiválasztott a szolgáltatást végző partnerek között.
7. A számítás a 7 közszolgáltató 2015-ös tényleges adataira épül. A hiányzó közszolgáltatók adatait arányosítással számoltuk.
8. Az eszközhasználati díjnak el kell érnie a KEHOP pályázat CBA-jában szereplő összeget. (359 700 000 Ft/év ebből 200 000 000 Ft válogató, 140 000 000 Ft kukásautó /4 000 000 Ft/db/, 20 000 000 egyéb)

NHKV ZRT oldala:

A projekt fenntarthatósága érdekében elengedhetetlen az NHKV Zrt oldalának vizsgálata.

Bevételek:

- Lakossági díj bevétel a közszolgáltatóktól kapott 2015-os költségük/bevételük összesítése alapján (nem került figyelembe vételre a behajthatóság).
- Haszonanyag értékesítéséhez kapcsolódó bevétel (szelektív hulladékok):
A térségben még alacsony a házhoz menő szelektív gyűjtésben begyűjtött hulladékok mennyisége. A korábban készült RMT-k a szelektív gyűjtés felfuttatása után évi 16 348 tonna szelektív hulladékkal számolnak, a modellben a konzervatív szemlélet miatt csak 7500 tonna éves szelektív hulladék mennyiség került figyelembevételre, melynek értékesítéséből származó bevétel az NHKV Zrt. illeti meg.
- Többlet haszonanyag vegyes hulladékból:
A haszonanyagok mennyisége, a kapott tájékoztatás és becslés alapján 15%-ban került meghatározásra, az RMT 27%-al számolt. A különbséget a szelektív gyűjtés okozza.

- Többslet RDF Bevétel:
Az RDF mennyisége a bemenő hulladék 30%-ban az értékesítési ára pedig 5FT/kg-ban került meghatározásra.

Költségek:

- Az NHKV Zrt számára költséget jelent minden az egy vagy több közszolgáltatónak kifizetett korrekciós tényezőkkel módosított szolgáltatási díj.
Az NKVZ Zrt szempontjából csak a lakosság egyenérték alapján számított korrekció miatt módosul a kifizetendő díj attól függően, hogy a Dareh terület egy vagy több közszolgáltatóval üzemel.
A számításban az NHKV Zrt részére legmagasabb költséget jelentő egy közszolgáltató esetén kifizetendő összegeket vettük figyelembe.

Megnevezés	Ft
Üritési bevétel közszolgáltatásból	2 827 486 619
Haszonanyag értékesítés szelektívhez kapcsolódó	457 500 000
Többslet haszonanyag vegyes hulladékból	302 039 118
Többslet RDF bevétel	100 679 706
Lerakási járulék 90%-a	-
Össz bevétel:	3 687 705 443

Költségek	
Standard + korrekciók	3 680 415 570
RDF Változás	
Össz költség	3 680 415 570
Egyenleg	7 289 873

Látható, hogy **a rendszer fenntartható**, mert egyrészt az **NHKV-nak sem veszteséges** a DAREH területe, így a működtetés nem kíván a Brüsszeli oldalról állami támogatásnak minősített veszteségfinanszírozást. Másrészt a **DAREH BÁZIS Zrt. sem lesz veszteséges**, hiszen a modellszámítások kismértékű eredményt mutatnak, úgy hogy a jelenlegi **közszolgáltatók** és várhatóan **jövőbeli szolgáltatói partnerek sem lesznek veszteségesek**.